

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tjänster på den inre marknaden

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 13 februari 2004 statsrådets utredning med anledning av ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tjänster på den inre marknaden (E 6/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Satu Mäkynen, handels- och industriministeriet
- överdirektör Kari Välimäki och regeringssekreterare Mervi Kattelus, social- och hälsovårdsministeriet

- vice verkställande direktör Esko Romppainen, Penningautomatföreningen
- verkställande direktör Reijo Kärkkäinen, Finlands Apotekareförbund
- ombudsman Riitta Särkelä, Centralförbundet för Socialskydd och Hälsa
- socialpolitisk sekreterare Mirja Janérus, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ombudsman Markus Äimälä, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- direktör Antti Neimälä, Företagarna i Finland
- jurist Markku Salomaa, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från Alko Ab och Finlands Kommunförbund.

STATSRÅDETS UTREDNING

Kommissionen lade den 13 januari 2004 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tjänster på den inre marknaden. Direktivets förslag är ett led i den ekonomiska reformprocess som Europeiska rådet i Lissabon inledde för att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsekonomi fram till 2010. Förslaget bygger på kommissionens långsiktiga arbete och är en fortsättning på kommissionens tidigare meddelanden och rapporter

om tillståndet på den inre marknaden för tjänster.

Målet med det här helt nya förslaget till lagstiftning är att främja fri rörlighet för tjänster i allmänhet, över sektorgränserna. Direktivförslaget är ett ramdirektiv med omfattande tillämpningsområde och målet att inrätta en rättslig ram för att avskaffa hindren för tjänstetillhandahållares fria etablering och fri rörlighet för tjänster mellan medlemsstaterna.

I direktivförslaget ingår bestämmelser om bl.a. tillståndsförfaranden för tjänestetillhandahållares fria etablering och andra administrativa formaliteter, principen om ursprungsland i samband med fri rörlighet för tjänster och vissa un-

dantag från principen, tjänstemottagarnas rättigheter, tillfällig utstationering av arbetstagare, tjänsternas kvalitet, allmän kontroll och myndighetsverksamhet samt ett särskilt konvergensprogram.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Direktivförslaget är ett nytt ramdirektiv med omfattande tillämpningsområde som förefaller att omfatta också social- och hälsovårdstjänster. Till dem hör tjänster som tillhandahålls av yrkesutbildade personer i reglerade yrken som, bl.a. inom hälso- och sjukvården. Betydelsen av direktivförslaget accentueras speciellt genom att social- och hälsovårdstjänsterna hittills i princip har fallit inom den nationella behörigheten. Det direktiv som nu föreslås förefaller att både direkt och indirekt innebära att verksamhetsprinciperna för den inre marknaden också ska tillämpas på social- och hälsovårdstjänster. Utskottet har i sitt utlåtande om upprättande av en konstitution för EU och ett nytt konstitutionellt fördrag (ShUU 4/2003) understrukt vikten av att man inte genom bestämmelser om den inre marknaden ingriper i medlemsstaternas skyldighet att finansiera, organisera och tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster. I sitt utlåtande i ärendet har också riksdagens stora utskott hänvisat till att vår modell för produktion av välfärdstjänster inte står sig särskilt väl i en marknadsbaserad internationell konkurrens och att beslut om tillhandahållande av välfärdstjänster bör fattas på de grunder som gäller det behöriga politikområdet, inte på konkurrensgrunder, även om konkurrensen kan erbjuda ytterligare verktyg för att uppnå de politiska målen (StoU 2/2003).

Enligt principen om ursprungsland i artikel 16 ska medlemsstaterna se till att tillhandahållare av tjänster uteslutande omfattas av ursprungsmedlemsstatens nationella bestämmelser. I direktivet avses nationella bestämmelser om till exempel tjänsternas kvalitet, innehåll och tillhandahållarens ansvar. I dagsläget ska utländska tillhandahållare av tjänster som är verksam-

ma i Finland uppfylla villkoren i vår lagstiftning och följa våra lagar. Enligt principen om ursprungsland kan man i alla fall inte längre helt entydigt kräva detta, eftersom det i praktiken i många fall är helt omöjligt att hålla isär gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster och etablering i ett annat land.

Tillämpningen av principen om ursprungsland kan i fråga om social- och hälsovårdstjänster äventyra klienternas rättsäkerhet när myndigheter i ett annat land sköter myndighetskontrollen. Till följd av bestämmelserna i direktivet om tjänster kan det till exempel bli svårare att väcka ett ärende som gäller kontroll eller att erhålla patientförsäkringsersättning.

Artiklarna 9—15 om tillståndsförfarandet leder till krav på ny bedömning av praxis i fråga om apotekstillstånd och tillstånd för sjuktransport i Finland. På grund av bestämmelserna i tjänstedirektivet bör också ensamrätten till spelverksamhet och till detaljförsäljning av alkoholdrycker ses över. För spelverksamheten betyder principen om ursprungsland att den mottagande medlemsstatens möjligheter att begränsa spelverksamheten i syfte att förhindra missbruk och kriminell verksamhet inskränks.

Utskottet anser att principen om ursprungsland inte bör tillämpas på social- och hälsovårdstjänster, apoteksverksamhet, spelverksamhet och detaljförsäljning av alkoholdrycker i de länder där detaljförsäljningen av alkoholdrycker är statligt monopol. Enligt utskottet bör bestämmelserna om tillståndsförfarandet också ändras så att en medlemsstat, i syfte att genomföra nationella social- och hälsovårdspolitiska mål, kan besluta om undantag i fråga om social- och hälsovårdstjänster och läkemedelsdistribution.

Enligt en utredning till utskottet kan direktivförslaget art. 23 om ersättning för utgifter för vård i själva verket betyda att en person fritt kan söka sig till ett annat EU-land för behandling inom den öppna hälso- och sjukvården och att personens hemkommun blir skyldig att betala kostnaderna för vården. Social- och hälsovårdsutskottet menar att frågan om ersättning för utgifterna för vård bör lösas separat och att den inte bör ingå i direktivet om tjänster.

Utskottet framhåller att direktivförslaget är oklart på flera ställen och att begreppen inte är entydiga. Detta kan leda till att kommissionens och EG-domstolens beslut om tolkningen av direktivet inte kan förutses under beredningen. Med tanke på tillämpningen av direktivet är det är i synnerhet viktigt hur etableringen och tillhandahållandet av tjänster definieras.

Enligt utskottets uppfattning är det en förutsättning för att direktivet om tjänster ska kunna godkännas utifrån kommissionens förslag att social- och hälsovårdstjänsterna lämnas utanför direktivets tillämpningsområde. Det vore lämpligast att föreskriva helt separat om social- och hälsovårdstjänster på gränsöverskridande nivå på grund av deras speciella karaktär.

Utlåtande

Social- och hälsovårdsutskottet anför

att en förutsättning för att direktivet om tjänster ska kunna godkännas är att social- och hälsovårdstjänsterna lämnas utanför direktivets tillämpningsområde.

Om social- och hälsovårdstjänsterna innefattas i direktivets tillämpningsområde förutsätter utskottet,

— att principen om ursprungsland inte tillämpas på social- och hälsovårdstjänster, apoteksverksamhet, spelverksamhet och detaljförsäljning av alkoholdrycker,

— att bestämmelserna om tillståndsförfarande ändras så att en medlemsstat, i syfte att genomföra nationella social- och hälsovårdspolitiska mål, kan besluta om undantag i fråga om social- och hälsovårdstjänster och läkemedelsdistribution,

— att frågan om ersättning för utgifterna för vård ersätts bör lösas separat och att den inte bör ingå i direktivet om tjänster och

— att begreppen i direktivförslaget entydigt definieras.

ShUU 6/2004 rd — E 6/2004 rd

Helsingfors den 29 april 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /cent
Paula Risikko /saml
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Tuomo Hänninen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.